

Selecció natural

L'abolició de barreres
al comerç
internacional
ha abocat l'estructura
agrària dels nostres
territoris a fortes
pressions per millorar
la competitivitat.
Un procés que reclama
més rendiments
de la terra, una major
adequació de la
producció al mercat,
li que ha provocat
una forta selecció
entre les explotacions
de menor dimensió.
Tot plegat a la recerca
d'una rendibilitat
que el territori
no sempre ofereix.

“**A**vui en dia el gran negoci no és fer una gran plantació de tarongers al País Valencià per tenir moltes taronges per vendre al mercat europeu, sinó que es tracta d'anar a Tunísia, comprar terrenys baratíssims, fer grans plantacions de taronges, emprar molta gent a baix cost i quan es tinguin els quilos de taronja, carregar-los en un vaixell i portar-los al port de València, Barcelona o Rotterdam. Aquest és el gran negoci!” Josep M. Franquet, enginyer agrònom i expert en estructura agrària a les comarques de l'Ebre, posa de relleu així un dels canvis més profunds als quals ha hagut de fer front el sector agrari en les últimes dècades: l'abolició de barreres al comerç internacional i la progressiva obertura de mercats. Un procés que ha fet qüestionar-se la competitivitat de les estructures agràries dels nostres territoris i que n'ha accelerat de manera important la transformació.

Si a començament del segle XX a Catalunya hi havia fins a un 30% de la població activa treballant en explotacions agràries, en aquests moments el sector absorbeix tan sols el 2,73% de la població ocupada, i representa l'1,76% del producte interior brut, és a dir, de la generació de riquesa del país. A les Balears i al País Valencià les dimensions no són gaire més elevades: el sector agrari dona feina al 2,5% i al 4% de la població ocupada, respectivament. La tendència de fons és comuna en els tres casos: una reducció tant del nombre de persones que es dediquen al sector com del nombre d'explotacions agràries en les últimes dècades.

“Cada vegada hi ha menys pagesos, és evident”, afegix Josep M. Franquet, “conforme ha anat disminuint el nombre de persones dedicades al camp, ha aparegut la figura del pagès professional. Un senyor que, a part de portar les seves terres, lloga les terres que els altres no volen portar perquè se'n van a treballar

en altres sectors. Això ha anat creixent i com a conseqüència les explotacions s'han fet cada cop més grans. Pensem que l'explotació mitjana a Anglaterra ronda les 100 hectàrees i, en canvi, a Catalunya estem al voltant de les 15”.

Aquesta concentració de les explotacions s'ha dut a terme a canvi d'un fort procés de selecció, que ha expulsat del mercat les explotacions més petites. Però no ha estat tampoc un procés homogeni. Si bé a les Balears la concentració de terres agràries en l'última dècada ha comportat un augment del 50% en l'explotació mitjana, el País Valencià continua mantenint un accentuat minifundisme, especialment en el cultiu de cítrics.

Arrelats al minifundisme. Una de les característiques que millor defineix l'agricultura valenciana és que en la majoria dels casos la compra de parcel·les no s'ha basat a completar explotacions per fer-les més rendibles, sinó en la inversió i en l'increment del propi patrimoni. És ben habitual trobar-se en les ciutats valencianes molts professionals liberals que, després d'haver heretat un fragment del camp que el seu pare va repartir entre els germans, han convertit l'agricultura en el seu passatemps favorit, amb la qual cosa han contribuït a la proliferació del minifundi.

Aquest “culte” a la terra té com a conseqüència que “la distribució de la propietat en la citricultura valenciana siga la més minifundista de tot l'estat espanyol, amb 3 hectàrees de Superfície Agrícola Útil (SAU) enfront de les 12 de mitjana a l'estat espanyol. A les comarques de major tradició cítrica, com la Plana, la Ribera o la Safor, l'extensió és encara més baixa, amb una mitjana d'1 hectàrea de superfície agrícola”, segons assenya-la Manuel Agustí Fonfria, catedràtic del Departament de Producció Vegetal de la Universitat Politècnica de València. Una tendència al minifundisme que ha

RAFA GIL

tingut com a resultat l'aparició d'una agricultura fragmentada, amb despeses productives molt altes i amb una gran densitat d'agricultors que sols treballen a temps parcial.

Una problemàtica que es presenta de manera especialment accentuada en el cultiu cítricol, que és el més representatiu de l'agricultura valenciana, ja que ocupa un 52% de les terres de regadiu existents al País Valencià.

Empresaris del camp. Mentre el conreu de tarongers del País Valencià ha conservat fortament el seu tradicional minifundisme, a la resta de territoris la tendència a una certa concentració de les explotacions n'ha augmentat la dimensió i ha introduït una nova dinàmica econòmica: el pagès és cada vegada més empresa i necessita reforços de mà d'obra. Les petites explotacions agràries s'abastaven tradicionalment del treball familiar, però això també està canviant sobretot per mà de la incorporació de parelles joves a les explotacions agràries, en les quals un dels dos, normalment l'home, es dedica a portar endavant l'explotació, mentre que la parella busca una altra font d'ingressos. Això ha

fet que, en aquests moments, més del 30% de la mà d'obra que treballa al camp a Catalunya és assalariada i es nodreix bàsicament de la immigració. "La contractació és molt freqüent, sobretot en fruita dolça –assenyala Josep M. Bessor, responsable d'organització d'Unió de Pagesos–, i és una contractació a temps parcial, perquè són produccions de temporada. Aquest és un fet habitual a les comarques de Lleida, per exemple, o en les zones d'horta a la costa. Mentre que a la ramaderia el que està augmentant és la contractació fixa."

Davant extensions més dimensionades, les màquines per treballar el camp també s'han fet més grans per poder oferir molt més rendiment. La potència mitjana dels tractors agrícoles s'ha incrementat de manera extraordinària i el treball manual s'ha reduït notablement, per exemple, en el cas dels regs. Si bé fa quinze o vint anys, els camps de fruita dolça de Lleida es regaven per inundació, un sistema que obligava el pagès a anar fent solcs, tapar-los, obrir i tancar l'aigua constantment, ara els sistemes de reg no necessiten gairebé la intervenció del pagès, que pot controlar a distància molts dels processos.

La tecnificació que ha patit el camp en els últims trenta o quaranta anys ha estat molt elevada, però tot i això les nostres explotacions, especialment les agrícoles, continuen tenint problemes a l'hora de competir amb produccions que provenen de països de fora de la Unió Europea, com el Marroc, Ucraïna, Turquia, la Xina i alguns països sud-americans.

Al País Valencià, per exemple, la persistència d'un acusat minifundisme s'ha traduït, tal com assenyala Agustí Fonfria, en el fet que actualment "les despeses de producció de la citricultura valenciana són les més cares del món, i en aquests moments els costos superen els ingressos". La clau dels elevats costos productius i de la manca de rendibilitat del camp valencià té molt a veure en el deficient procés de mecanització derivat del minifundisme. Florentino Juste ho ha estudiat i assenyala que al País Valencià es produiria una disminució en el temps de mà d'obra empleat de 285 hores per hectàrea a 99 hores per hectàrea en les parcel·les mecanitzables. Amb l'estructura actual de la propietat sols el 26% de les explotacions de taronja són mecanitzables, xifra que es redueix al 16% en el cas de les mandarines.

La terra per a l'ús agrari

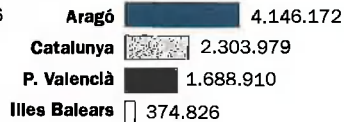
Principals variables

NOMBRE D'EXPLOTACIONS

SUPERFICIE TOTAL

Hectàrees

Superfície agrícola utilitzada

Segons el règim de tinença (hectàrees)

	TOTAL	EN PROPIETAT	LLOGUER/PARCELA	ALTRE RÈGIM
ESTAT ESPANYOL	26.318.787	67,0%	29,8%	3,2%
Aragó	2.462.701	63,2%	34,4%	2,4%
Illes Balears	222.118	72,4%	26,5%	1,1%
Catalunya	1.156.828	66%	30%	4%
P. Valencià	746.673	85,9%	12,9%	1,2%

Distribució dels cultius

Nombre d'explotacions

	FRUITA SECA	OLIVA	VINYA	CÍTRICS	FRUITERS ORIGINARIS DE CLIMA TEMPERAT I TROPICAL	CEREALES PER A GRA	PATATES
ESTAT ESPANYOL	252.343	602.249	342.096	184.485	254.804	434.720	242.568
Aragó	22.710	24.758	14.225	49	15.662	35.632	2.548
Illes Balears	11.965	2.520	2.088	5.003	5.044	6.628	1.250
Catalunya	24.585	34.040	11.155	4.090	12.420	24.544	2.089
P. Valencià	52.740	72.821	23.300	123.532	33.575	9.478	4.640

Font: Cens agrari, 1999 / Gràfic: VANESSA PRIETO

Enfront de l'escassa rendibilitat de gran part dels cultius de secà, l'expansió de sistemes de reg ofereix la possibilitat de produir altres varietats i dona més garanties de continuïtat al pagès.

El diferent rendiment del territori també és important a l'hora de competir. Jordi Peix és assessor del Departament d'Agricultura de la Generalitat de Catalunya i explica com "avui no es pot viure de cereals a la Mediterrània perquè no són rendibles. Estem fent produccions a la Segarra de 4.500 quilos per hectàrea, mentre que si ho comparem amb zones fèrtils de França, allà en fan entre 9.000 i 10.000 quilos. El cereal a Catalunya té sentit perquè hi ha unes explotacions ramaderes que després en poden consumir". Però el pes del cereal, tret d'algunes excepcions, no és molt significatiu en la producció agrària dels nostres territoris. Tant al País Valencià, a Catalunya com a les Balears la trilogia mediterrània, amb certes particularitats, continua plenament vigent; és a dir, la vinya, l'ametlla i l'olivera, produccions que s'han cultivat en terres de secà, que són més aviat poc productives i que necessiten inversions molt a llarg termini i de grans superfícies.

Regar per competir. Per a Jordi Peix, les produccions competitives avui dia són les de regadiu. "En aquests moments, a Catalunya el 70% de la producció agrícola (vegetal) es fa en terrenys de regadiu. I el dia que tinguem acabat

el Segarra-Garrigues, aquesta proporció s'incrementarà fins al 85%. Per què? Doncs perquè aquest és el tipus d'agricultura que aguanta; la resta té el que ara es diu un valor multifuncional, és a dir, de lluita contra l'erosió, de conservar el paisatge, l'equilibri territorial... La de regadiu és la producció més competitiva, la que dona més quilos." I què passa amb les produccions tradicionals de secà? Dins del secà, "en l'únic que podem competir és en vinya i altres productes de qualitat diferenciada, com l'oli de les Garrigues".

El reg dona més garanties de continuïtat al pagès, més estabilitat a l'explotació i la possibilitat de produir altres varietats. Fa escassament quatre mesos, el Govern català presentava el Pla de Regadius de Catalunya 2002-2008, que amb una dotació pressupostària de 1.665 milions d'euros preveu la transformació en regadius de 120.000 hectàrees de dinou comarques catalanes, amb un augment del 40% dels terrenys regables.

A les Balears, per exemple, on no acostuma a ploure gaire, els cultius tradicionals són de secà (amb un important pes de l'ametlla, la garrova, alguna part d'olivera i vinya), complementats amb una ramaderia tradicional (ovella, boví d'engreix i boví de llet, aquest últim bàsica-

ment a Menorca) i algunes produccions de fruita i hortalissa, així com un cultiu força competitiu de la patata primerenca a les poblacions de Sa Pobla i Muro, que s'exporta bàsicament a Anglaterra.

A les Illes, el que és fruita seca i cereals i bona part de la ramaderia que s'ha fet tradicionalment en secà és poc rendible i no és competitiu a àmbit internacional, assenyala Joan Mas, coordinador d'Unió de Pagesos de Mallorca. El recurs a convertir zones de secà en regadiu no és possible perquè "així com a Catalunya es pot canalitzar un riu d'un lloc a un altre, aquí no, perquè no n'hi ha". Mas assenyala que les explotacions més ben dimensionades són les que estan ocupades per vinyes, fruites i hortalisses, que "com que no reben ajudes de la política agrària comuna (PAC), s'han hagut d'espavilar. I, a més, com que fan un producte fresc, la competència no és tan forta com en fruita seca, on l'ametlla americana ha enfonsat la mallorquina".

I què fem amb el secà? L'ametlla no és l'únic producte que ha vist créixer forts competidors en el mercat internacional. L'avellana de Reus ha topat amb l'avellana turca. Les taronges valencianes competeixen amb les del Marroc. Els pinyons mediterranis han vist envaït el seu mercat per pinyons procedents de la Xina. I el blat d'Ucraïna comença a arribar al port de Tarragona, a 0,11 euros el quilo, mentre que el pagès dels nostres territoris el solia vendre a 0,13-0,15 euros. Què es pot fer?

Els regs poden ajudar a canviar el paisatge d'algunes explotacions, però no es pot regar tot el territori, entre altres coses perquè l'aigua és un bé escàs. "Algunes produccions poden reorientar-se (i, de fet, aquesta és una opció molt important en el cas de la fruita), però en alguns casos és molt difícil", assenyala Josep M. Besora, responsable d'organització d'Unió de Pagesos de Catalunya, "i, per tant, el més important és treballar un diferencial respecte a les produccions d'altres països, que és la qualitat. Això és aplicable a l'avellana, a l'oli... L'únic que cal fer és valorar adequadament aquesta qualitat i saber-la vendre".

Besora posa un exemple del que no s'ha de fer. En el cas de l'oli de les Gar-

rigues, un dels més apreciats per al consumidor català per la seva qualitat, moltes cooperatives petites han basat la seva comercialització en la venda directa per a gent de la ciutat que es trasllada als pobles de la Garriga el cap de setmana. Però aquest, avui, no és un mercat que pugui absorbir tota la producció que es fa. "Llavors, l'oli que sobra s'ha de vendre als italians a baix preu. Els italians ens compren oli de les Garrigues perquè saben que és molt bo, el barregen amb el seu i amb aquesta barreja treuen un oli fantàstic que després venen a uns preus astronòmics. Per tant, els que realment es guanyen la vida són les comercialitzadores de l'oli italià, però no el pagès d'aquí, perquè se li emporten l'oli en bótes a un preu molt barat."

Millores evidents en la comercialització, però també una constant adaptació de la producció a les demandes del mercat. Aquestes són algunes de les vies de futur per al sector, que s'han treballat des del teixit cooperatiu. Xavier Tubert presideix la Federació de Cooperatives Agràries de Catalunya (FCAC), i comenta com "històricament, el pagès produïa i la cooperativa havia de comercialitzar el que tenia. Ara el que mana és el mercat i el pagès el que ha de fer és la poma que li reclama el consumidor. La formació i la reorientació de les produccions és el que ens permetrà una renda mitjanament digna. Sense adaptació haguéssim quedat escombrats".

Tubert recorda com al Penedès, els productors de vi havien conreat tradicionalment varietats molt orientades al consum de cava, com el macabeu i el parellada, però l'increment en el consum del vi negre els ha obligat a utilitzar altres varietats. El mateix ha passat amb la fruita dolça, un dels sectors agrícoles més importants del Principat. En aquests moments, entre Unió de Pagesos i l'associació Catalonia Qualitat, una entitat formada per diferents associacions de productors de fruita dolça, s'està elaborant un pla estratègic per reconvertir bona part de la producció de Catalunya en varietats que avui estan augmentant la seva demanda.

El cas de la cooperativa Girona Fruits és paradigmàtic, en aquest sentit. Girona Fruits comercialitza actualment les pro-

JORDI PUY

La impossibilitat de competir en preus amb les produccions de països de fora la Unió Europea ha obligat a impulsar la qualitat com a element diferenciador. Però aquesta encara no es comercialitza prou bé en els mercats internacionals.

duccions de poma, pera, préssec i nectarina de 38 productors gironins, de les comarques de l'Alt i Baix Empordà, el Gironès i la Selva. Han estat treballant durant quatre anys per aconseguir introduir la seva producció en el protocol Natures Choice, que estableix la cadena de supermercats anglesa Tesco, la qual atén 17 milions de clients cada setmana. Sotmetre's a aquest protocol ha significat uns canvis importants en el sistema de treball dels cooperativistes. Per exemple, a l'hora d'aplicar fitosanitaris a les fruites, un productor de Girona Fruits ha de saber que no pot fer cap tractament sense seguir unes normes de control; ha de tenir les mesures de seguretat del pro-

Ramaderia

Nombre de caps

	BOVINS	OVINS	CABRUM	PORCINS	AVIRAM
ESTAT ESPANYOL	6.360.827	20.989.148	2.743.149	22.079.591	182.446.364
Aragó	334.586	2.862.149	78.621	3.669.080	20.545.029
Illes Balears	48.934	334.775	19.228	97.806	1.457.834
Catalunya	690.903	870.817	72.377	6.019.632	51.135.750
P. València	60.492	457.152	79.448	1.190.217	14.920.720

Font: Cens agrari, 1999 / Gràfic: VANESSA PRIETO

Mentre els preus que marca el mercat internacional no donin per viure, els pagesos són conscients que algunes produccions, com l'ametlla, hauran de seguir rebent ajuts si es vol mantenir el territori conreat.

ducte que manipularà, ha d'anotar la climatologia que fa el dia del tractament, ha de portar una sèrie de registres, i les màquines que apliquen el tractament han d'haver passat unes revisions determinades. Tota una sèrie de controls que abans no es tenien en compte, però que Tesco exigeix als seus proveïdors.

Sanitaris i menys residus. Les exigències per als productors de Girona Fruits també afecten aspectes mediambientals, ja que totes les construccions que es facin en les explotacions han de ser insertades dins el medi; criteris de producció, ja que els pagesos han de garantir la traçabilitat del producte i la qualitat del fruit quant a maduració, així com la minimització de residus, i aspectes sanitaris: aquest any la cooperativa ha instal·lat vàters químics en les plantacions, perquè la gent que està treballant al camp pugui mantenir un cert nivell d'higiene. "Primer costa diners", explica Josep M. Cornell, gerent de Girona Fruits, "després se'n riuen (fent referència a la instal·lació de sanitaris al camp), però quan hi reflexionen, la gent veu que no és una bajanada. S'ha de garantir un producte de qualitat i no és suficient de dir-ho sinó que s'ha de justificar. I l'única manera de fer-ho és a través d'una sèrie de registres i controls. Tot això repercuteix en la qualitat del producte, però s'ha de fer perquè has de creure que el futur passa per aquí. És el sistema de producció que ve. I l'esforç no es mesura directament, no podem dir que això pujarà dos o tres cèntims d'euro el preu del quilo del nostre producte. Cal pensar més aviat en beneficis a la llarga".

Les exigències van en alça, tant pel que fa a la qualitat del producte, a la segure-

tat alimentària, al benestar dels animals, i en general, a mesures de respecte amb l'entorn. "Tot això a àmbit de la Unió Europea és molt estricte", assegura Xavier Tubert, de la FCAC, "i nosaltres hem adaptat la producció a aquests requisits. El que passa, però, és que quan anem al mercat hem de competir amb països que no tenen aquests condicionants. Hi ha molt fitosanitari que aquí no s'utilitza des de fa anys i que en canvi sí que s'utilitzen al nord d'Àfrica i a Amèrica del Sud. En aquests països no hi ha control sobre l'alimentació que té el bestiar, ni del nivell de precarietat de la mà d'obra. Cal estendre aquests requisits no per protegir-nos, sinó per evitar la competència deslleial".

L'opció de la qualitat sembla una aposta ineludible en aquests moments, precisament per la forta competència de producte escassament diferenciat però a preus molt més competitius en el mercat internacional. Tothom està d'acord amb què s'han de premiar i incentivar les produccions de qualitat, com l'agricultura ecològica, les denominacions d'origen, les marques de qualitat... "i les noves ramaderies, que això sí que són empreses ben estructurades, pagesos que en un moment donat decideixen posar estructures o fer mel i que fan feina només amb vista a la qualitat i a la rendibilitat econòmica", assenyala Joan Mas.

En aquest sentit, a les Balears, s'ha creat una marca de qualitat per a l'ametlla mallorquina i s'està creant la denominació d'origen Oli de Mallorca. "S'està fent feina en tot això -reconeix Mas-, però hi ha produccions amb les quals no podem fer res. Per tant, si volem que el territori de Mallorca segueixi conreat, que és l'objectiu, hauran de seguir rebent ajuts perquè la gent pugui seguir produint ordi, pugui seguir fent fruita seca..., mentre els preus que ens marca el mercat internacional no donin per viure." Aquesta situació és comparada, en gran part, pels camps de les comarques de l'interior al País Valencià, especialitzats en unes produccions de secà d'escassa rendibilitat i que en els últims vint anys han patit un procés d'abandonament progressiu. I també pels cultius de secà que s'estenen per Catalunya.

El reclam d'ajuts retorna constantment a l'actualitat. I especialment en els últims mesos, des que el proppassat 10 de juliol el comissari europeu d'Agricultura, Franz Fischler, va presentar la seva proposta de revisió de la política agrària comuna, la famosa PAC. Reforma que ha rebut una forta oposició dels representants de l'agricultura mediterrània, que consideren que es tracta d'una política més aviat pensada per garantir la continuïtat dels grans cultius atlàntics dels països del nord d'Europa que no pas per donar suport als pagesos professionals de la Mediterrània i a les explotacions familiars agràries. A tall d'exemple: el 50% dels ajuts orquestrats sota la PAC es reparteixen entre el 5% dels productors europeus, i mentre que a Catalunya els ajuts de la PAC representen un 17% de la renda agrària, de mitjana a França aquest marge s'incrementa significativament fins a un 35-40% de la renda dels seus pagesos.

Mig pagès, mig cambrer. Un altre dels trets diferencials del sector agrari mediterrani és, sens dubte, la dedicació a temps parcial de molts dels pagesos, que complementen el treball en les explotacions amb ingressos procedents d'altres feines, ja sigui a la indústria o als serveis. "Es competitiu un senyor que té oliveres al secà del País Valencià o de Catalunya i que se'n va a treballar de cambrer d'estiu a Salou o Benidorm?", es pregunta Jordi Peix. "Sempre hi ha savis que diuen que els agricultors a temps parcial no són pagesos." Enfront d'això, Jordi Peix recupera un estudi de la Generalitat de Catalunya republicana —"aquest és un tema molt vell"— que sosté que l'agricultura a temps parcial serveix per arrelar la població i complementar les rendes: "Són professionals a la seva manera. El 90% de l'agricultura a les comarques de muntanya és a temps parcial, a Catalunya. Així, d'aquesta manera, ens han ajudat a tenir població de muntanya."

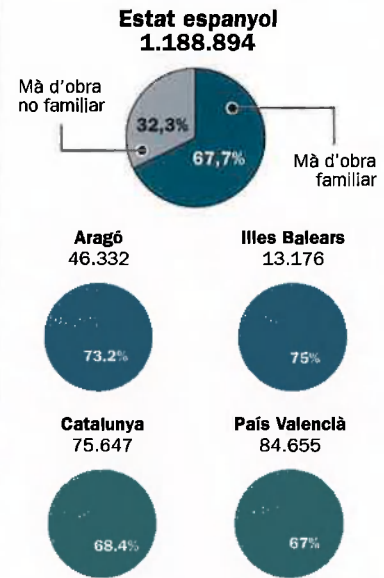
No es pot parlar del món agrari tampoc sense fer referència a la indústria que s'ha creat al seu voltant: escorxadors, cooperatives, empreses de transformats càrnics, etc., que han donat suport al creixement d'un altre sector, com és la

ramaderia. També en aquest àmbit la selecció de petites explotacions ha estat important, a partir sobretot de les famoses quotes de producció establertes per la Unió Europea, que han afectat produccions com la del boví de llet. L'existència d'una potent indústria de transformació alimentària ha permès que Catalunya sigui, en aquests moments, una de les concentracions ramaderes de porcí més importants d'Europa. Al costat del porcí, cal destacar les cabanyes ramaderes de pollastres i vedells, també presents al País Valencià, la cabanya ovina de Mallorca, i els vedells de llet a Menorca i a algunes zones de muntanya del Principat. Per a Josep M. Besora, en tots aquests sectors ramaders el repte més important al qual cal fer front són les problemàtiques mediambientals, especialment en produccions d'elevada concentració territorial, com és el porcí i els pollastres, provocada en gran part per la dinàmica d'industrialització del sector. "Ens ve damunt tota una normativa europea, que ja és vigent en aquests moments, però que no s'aplica perquè hi ha una certa laxitud. També som conscients que s'acabarà aplicant al 100% la legislació mediambiental, la normativa sobre benestar dels animals..., i això vol dir costos. El problema dels purins és que el ramader haurà de pagar per solucionar aquest problema, i el benestar animal també li costarà més diners perquè necessitarà més espai per tenir els mateixos animals."

Realitats per a tots els gustos. El sector agrari en els nostres territoris és molt divers. Només a Catalunya hi ha més de 20 sectors de producció, i això determina una gran varietat de regles de joc segons la ubicació geogràfica i el sector en el qual es treballa. Les problemàtiques també difereixen sovint. Al País Valencià, el minifundisme dificulta el pas d'un model d'agricultura tradicional cap a un model més industrial, considerat actualment com a més competitiu. Per fer-hi front, la consellera d'Agricultura, M. Àngels Ramon-Llin, acaba de presentar una llei de modernització d'estructures agràries que aporta solucions per limitar la reduïda dimensió de les explotacions per tres vies diferents:

Mà d'obra al camp

Unitats de treball any en l'agricultura (UTA)

Font: Cens agrari, 1999 / Gràfic: VANESSA PRIETO

En les explotacions ramaderes el principal repte de futur és el mediambiental. Les normatives europees que ara s'apliquen amb certa laxitud algun dia seran d'obligat compliment tant en la gestió de residus com en la millora del benestar animal.

Pla Personal de Pensions

Sumi
diners a
la seva
inversió

Li regalem

60 €

per cada 6.000 €
que aporti al pla*
o per traspàs
d'una altra entitat

Contractar un pla de pensions, avui dia, és la millor opció per acumular un capital a llarg termini, estalviar de manera periòdica i flexible i gaudir d'importats avantatges fiscals immediats. A més a més, amb el Pla Personal de Pensions, podrà canviar de pla sense cap cost tantes vegades com vulgui. Aquest any al Banc Sabadell volem oferir-li un avantatge més. Per això, si contracta el seu Pla Personal de Pensions o el traspasa d'una altra entitat, abans del 31 de desembre de 2002 li regalem un import equivalent a l'1 % de la seva aportació*.

Demani gratuïtament la "Guia per gaudir de la millor jubilació" a qualsevol oficina del Banc Sabadell

BancSabadell

www.bancsabadell.com

l'adquisició de terres; la concentració en la gestió de les terres, encara que cada agricultor mantingui la propietat del seu terreny; i, per últim, hi ha la possibilitat que l'agricultor cedeixi la propietat de la terra durant deu anys i s'exploti de manera conjunta. Segons la consellera, "en cinc anys es veuran els resultats, i en deu anys hi haurà un punt d'inflexió definitiu". El sector ha aplaudit la mesura, després de molts anys d'espera, tot i que s'ha apressat a considerar la llei poc ambiciosa.

La diversitat és tan àmplia que també tenen cabuda casos tan especials com el de Menorca, on l'estructura d'explotació de la terra conserva fortes reminiscències de l'època feudal. El 98% dels pagesos menorquins no tenen accés a la terra, que està en mans dels senyors. La relació econòmica que mantenen fa que es reparteixin entre amo i pagès la meitat tant dels beneficis com de les despeses. Una realitat que cal revisar.

El sector agrari, a més dels reptes ja apuntats, també fa front a un altre gran impacte en els nostres territoris: l'especulació sobre l'ús del sòl. "No podem competir amb l'urbanisme -assenyala Joan Mas-; a Mallorca, tot el territori és presumptament urbanitzable. Per tant, és molt difícil comprar finques per conrear-les, perquè es poden vendre per urbanitzar."

També l'envelliment del camp és un altre factor que cal tenir en compte. Una tercera part dels agricultors del País Valencià té més de seixanta-cinc anys i tan sols un 6% dels titulars d'explotacions agràries té menys de trenta-quatre anys. El relleu generacional s'està produint amb comptagotes. I una de les raons que ho explicarien, segons José María Álvarez-Coque, professor d'economia agrària de la Universitat Politècnica de València, és que hi ha una afeció a la terra no com a empresa sinó com a patrimoni: "Molts llauradors mantenen l'activitat perquè la terra és un patrimoni per als seus fills". Velles estructures que topen amb les exigències de modernització d'un mercat cada cop més global.

*Bàrbara Amorós
Alexandre Carbó*

* Promoció vàlida per a plans de pensions oberts entre l'1 d'octubre i el 31 de desembre de 2002. Es bonifiquen amb un 1 % ingressat al risc per a pensions, totes les aportacions líquides o superiors a 6.000 € (p. nifricació màxima per pla de 500 €).